

Meditatie over Jakobus 1:1-17, 'Beproefde erfenis'

26 april 2020

Geliefden in de Here Jezus Christus,

Als een paar klasgenoten een van de kinderen uit jullie klas pest en je wilt niet meedoen, maar je durft er ook niet tegenin te gaan.

Als je met je vrienden aan het bier zit en je wil eigenlijk niet meer teveel drinken, maar je wilt ook niet het watje zijn.

Als een opdrachtgever je vraagt of je het werk deels zwart wilt doen, terwijl jij niet mee wilt doen met misdrijven als belastingontduiking.

Als de omzet van je bedrijf door de huidige crisis zo sterk daalt, dat je trouwe personeelsleden moet gaan ontslaan, terwijl je staat voor de Rijnlandse waarden en je geroepen weet om hen aan het werk te houden.

Dan heb je te maken met verzoeking. Je wordt geprikkeld, uitgedaagd om het slechte te doen wat je eigenlijk niet wilt doen. Ik kan het lijstje voorbeelden schijnbaar eindeloos uitbreiden. U heeft uw eigen voorbeelden wel.

Verzoeken zijn vervelend. Je houdt er nooit een fijn gevoel aan over. Je voelt je eerder falen en schuldig en soms ook miskend of zelfs misbruikt. En dan zegt Jakobus ons vanmorgen doodleuk dat we er blij mee moeten zijn, met die verzoeken. Om vervolgens in vers 14 en 15 uit te leggen dat, het lijkt wel alsof hij zegt dat het je eigen schuld is als je verzocht wordt. Het zijn immers je eigen begeerten, je eigen verlangens, die ervoor zorgen dat je verzocht wordt. En dat leidt dan ook nog eens tot zonde.

Dat klinkt allemaal zwaar en negatief. Dit is een confronterende en bevrijdende boodschap tegelijkertijd.

Verzoeking

Want hoe zit dat eigenlijk met verzoeken? Wat gebeurt er nu als je verzocht wordt?

Even een eenvoudig voorbeeld om het duidelijk te maken. Hoe komt het dat de één op een regendag mopperend op de fiets stapt en de ander zonder klagen? Waarom is een regenbui op het moment dat jij op pad moet voor de één een verzoeking en voor de ander niet?

Dat komt omdat de ene persoon er een hekel aan heeft om door de regen te moeten fietsen en de ander geeft er niet zoveel om. En zo is de regen voor de één een verzoeking omdat het kan aanhaken bij zijn hekel om door de regen te moeten fietsen. En voor de ander kan de regen geen verzoeking zijn, omdat het niet kan aanhaken bij iets in hem. Die regen doet hem niks. Een verzoeking is pas een verzoeking als het aanhaakt bij iets in ons.

Wij worden namelijk verzocht *als we door onze eigen begeerten – door onze sterke verlangens – worden meegesleurd en verlost, verleid* (vers 14).

Die regenbui is alleen een verzoeking als je ernaar verlangt om zonder nat pak en zonder gedoe van regenpakken naar school of je werk te kunnen fietsen.

Een verzoeking is pas een verzoeking als het aanhaakt bij onze eigen verlangens.

Nu is de regenbui maar een eenvoudige situatie. Maar het werkt altijd op dezelfde manier. De verzoeking om mee te doen met pesten of met teveel bier drinken? Dat kan zomaar een verzoeking als het aan kan haken bij jouw verlangen om erbij te horen, je verlangen dat je niet alleen komt te staan. Als het jou niet uitmaakt dat je gepest wordt of dat je vrienden je uitlachen, dan heb je weinig last van deze verzoeking.

Zie je wat Jakobus bedoelt? Een verzoeking is pas een verzoeking als het aanhaakt bij onze eigen verlangens. En dat zet ons op het spoor van de verlangens waar ik het eerder over had in deze dienst. Want die verlangens van ons zijn niet allemaal zuiver en goed, die brengen ons soms ook in de problemen. En we zullen zien dat ook onze goede, zuivere verlangens ons net zo goed in de problemen kunnen brengen.

Confronterend

Dat is best confronterend, nietwaar? Want als je worstelt met zonde, omdat je ernaar verlangt heilig voor God te leven, dat je ernaar verlangt dat je Hem geen verdriet doet, dan kun je niet zeggen dat die zonde steeds van buiten op je af komt en dat je gewoon te zwak bent. Als je eerlijk bent, dan ben je zelf ook schuldig. Er zit iets in je waardoor de boze kan aanhaken, waardoor hij voet aan de grond heeft in je verlangens en begeerten.

Het wordt nog sterker als we ons verdiepen in de situatie van de eerste lezers van de brief van Jakobus.

Jakobus schrijft zijn brief aan “de twaalf stammen die in de verstrooiing zijn” (vers 1). Dat wijst op christenen uit de Joden, die door zware verdrukking Jeruzalem en Judea zijn ontvlucht en verspreid, verstrooid, over Syrië en Klein-Azië zijn terecht gekomen. Vaak zijn het mensen uit de onderklasse, eenvoudige, arme mensen. Zij worden verzocht door het verlangen naar welvaart en rijkdom. Net als wij. Wie kent dat verlangen niet? Maar ze worden ook verzocht doordat ze uitgebuit worden door de elite, de heersende klasse. De samenleving was toen heel anders dan nu hier; de rijke mensen waren de baas. Gewone mensen hadden weinig invloed. En ze worden verzocht doordat ze worden gediscrimineerd omdat ze een kleine minderheid met vreemde gewoonten vormen. Ze geloven maar in één God en brengen daardoor onheil over de stad, omdat ze niet mee doen aan de verering van vruchtbaarheidsgoden, oorlogsgoden en allerlei andere machten die een rustig en voorspoedig leven in de weg staan. Ze weigeren ook om de keizer te vereren en worden daarom nogal eens gezien als staatsgevaarlijke onruststokers. Zij worden soms ook door de machthebbers vernederd of zelfs vervolgd. Zij worden verzocht door het verlangen naar een rustig en vredig leven. Christenen moesten tegen de stroming inroeien, tegen de meerderheid.

Je zou toch verleid worden om er maar over te zwijgen dat je christen geworden bent? Of om maar een beetje mee te doen met die keizerverering en afgoderij? Of maar aan te pappen met de rijkere elite in de hoop wat invloed en welvaart te verkrijgen?

Hoe zit het eigenlijk met dit soort verzoeken, die te maken hebben met dat je christen bent? Ze haken natuurlijk aan bij verlangens naar rust, vrede en welvaart; naar het goede leven, zoals God dat in de schepping gelegd heeft. En ze stellen je vertrouwen op Gods zorg op de proef.

Dan denk ik meteen aan een andere vorm van verzoeking: als je een erge ziekte hebt, of pijn lijdt en dat gaat maar niet over. Ook dat haakt aan bij diepe verlangens naar heelheid en het goede leven. Of er wordt jou groot onrecht aangedaan, omdat mensen leugens over je verspreiden. Of je baas trekt je loyaliteit in twijfel, terwijl je naar eer en geweten je werk doet. Onrecht raakt je omdat het aanhaakt bij verlangens naar recht en eerlijkheid diep van binnen. Dat zijn toch allemaal goede verlangens? Verlangens waarvan de Bijbel zegt dat ze bij God horen?! Hè?! Word ik in zulke gevallen dan door mijn eigen goede verlangens verzocht?!

Dat klinkt alsof het je eigen schuld is als je het zwaar hebt vanwege verzoeken... Alsof je je niet zo moet aanstellen en maar gewoon moet doorbijten. We hebben allemaal moeilijkheden te verdragen, nietwaar? En als je nu maar genoeg je best doet en genoeg gelooft, dan kom je er wel vanaf. En helaas horen we dat soort dingen nog wel eens zeggen. Mensen die niet genezen, zouden niet genoeg geloof hebben.

Maar als je zo denkt, dan begrijp je Jakobus niet goed. En Paulus en Petrus niet. En ook God niet...

Je verlangens tot rust brengen

Wij hebben niet zoveel invloed op ziekten die ons treffen. En we hebben ook geen invloed – of nauwelijks – op wat anderen ons aandoen. Dus de moeilijkheden van buiten, die zijn er, maar het heeft niet zoveel zin om je daar heel druk om te maken. Maar we kunnen wel met onze verlangens aan de slag. We kunnen de strijd ermee aan gaan.

Veel mensen denken dat je die kunt trainen. Mensen met een sterke ruggengraat, ijzeren wil en goede discipline, die komen heel ver. En als je dat niet hebt, dan val je buiten de boot in onze samenleving. In oosterse spirituele stromingen is dat zelfs vaak de kern van de religie. Denk maar aan het Boeddhisme. Tot op zekere hoogte is dat ook wel waar, en er zit een kern in waarmee wij als christenen aan de slag moeten en mogen. Maar bij sterke verlangens in de vorm van een verslaving, bijvoorbeeld aan nicotine of alcohol, kom een mens er maar zelden echt helemaal los van. Dat leerden we deze winter nog toen we met de catechisanten bij De Hoop op bezoek waren. Je kunt best een eind vrij komen, maar je blijft altijd zwak.

De weg die de Heere ons wijst, is een andere weg. Het is wel de weg dat je iets moet met die verlangens; dat je ze niet zomaar moet laten gaan. Daarom lazen we al in Galaten: zij die door de Geest geleid worden hebben hun hartstochten gekruisigd. Die moeten dood. Daar zit iets van actie in van de gelovige. Het is de weg van overgave. Want de vraag is natuurlijk: hoe doe je dat dan, je verlangens kruisigen? Nou, dat roept het beeld op van zelfverloochening. Van niet zomaar blindelings je begeerten volgen. Van *Ik heb nu zin in ijs, ik ga het nu eten. Ik zie een zak chips, die moet leeg. Daar loopt iemand op straat die er niet uit ziet, ik lach hem uit.* Dat soort dingen. Dat hoeft niet. we hoeven niet zo te leven. Er is een andere mogelijkheid. Maar de vraag is: waar haal je de kracht vandaan? Want er zit een verslavend element in. En als je jarenlang gewend bent om elke morgen te beginnen met een sigaret, of om elke keer als je iemand ziet die wat knulliger is dan jezelf, je dan maar beter te voelen, zo'n patroon heb je er niet zomaar uit.

En de weg die we in de Bijbel tegenkomen is de weg dat God onze verlangens kent en ervan weet. Hij is in Jezus mens geworden. Hij weet precies wat het is om uitgescholden te worden en hoe boos je je

dan kunt voelen. Hij weet was het is als mensen je uitdagen – Hij hing aan het kruis en ze daagden Hem uit: Als je de Messias bent, kom er dan vanaf! Red jezelf dan! Hij weet wat het is om aan de kant gezet te worden. Dat je er niet toe doet. Dat de mensen je niet moeten. Hij weet wat het is om verleid te worden tot zonde. Hij weet wat het is om getriggerd te worden op je verlangens. En dat geeft ons de bemoediging. Dat is onze houvast en troost.

We lezen in Hebrëeën 4 dat we een hogepriester hebben die medelijden kan hebben met onze zwakheden, want Hij is in alles (!) op dezelfde wijze als wij is verzocht, alleen heeft Hij niet gezondigd. Tot en met de zak chips aan toe, om het zo maar te zeggen.

Laten we dan met vrijmoedigheid naar de troon van genade gaan, opdat we barmhartigheid verkrijgen en genade vinden om geholpen te worden op het juiste tijdstip. Dat is zowel die kant van als wij verleid worden om direct zonde te doen. Jezelf klem drinken, bijvoorbeeld. Maar dat is ook die kant van als je klem zit vanwege je goede verlangens. Dat je werknemers zou moeten ontslaan om financieel overeind te blijven, bijvoorbeeld. Of wat moet je als je zo ziek bent en je verlangt naar heelheid, en dat het je brengt op het punt dat je roep: God, waar bent U? Aanvechting.

Wat moet je dan?

In beide gevallen is er bij de troon van genade kracht te vinden om je verlangens, je hart, tot rust te brengen. Onrustig is ons hart totdat het rust vindt in U, schreef Augustinus al. God weet ervan. Hij weet dat wij die verlangens hebben, maar Hij weet ook wat het is om die verlangens in je te dragen. En waar wij niet de kracht hebben om er los van te komen, of om er vrede in te vinden – in het geval van ziekte, daar heeft God dat wel. Echt waar. Hij is in alle dingen beproefd, Jezus Christus. En zelfs nog verder. Want waar wij roepen 'Heere, ziet U mij wel?!', daar werd Jezus écht door God verlaten aan het kruis. En wij mogen al onze verlangens bij Hem laten, in de wetenschap dat Hij echt wel weet wat goed voor ons is. Zowel de goede verlangens als die ons in problemen brengen. Laat de goede God maar zorgen. Dan komt het goed.

Amen.

Drs. F.J.M. van Elk, april 2020